

ТАЪРИХИ ПАРЧАМИ ТОҶИКИСТОН

Парчами давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон рамзи истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Парчами Ҷумҳурии Тоҷикистон 24-ноябри соли 1992 пазируфта шудааст. Парчами давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон матои росткунчае, ки дар руи он се раҳи рангаи ба таври уфуқи чой гирифта кашида шудааст; раҳи боло ранги сурх дошта, паҳнои он ба раҳи сабзи поён баробар мебошад; раҳи сафеди мобайнӣ якуним баробари паҳноии яке аз раҳҳои ранга аст. Дар рӯи раҳи сафед дар мобайни парчам бо зарҳал рамзи тоҷ тасдиқ шудааст ва дар болои он хафт ситора тасвир шудааст. Таносуби бару дарозии парчам 1:2 аст. Рангҳои милии тоҷикон чун дигар мардуми ориёнаҷод ва эронитабор сурху сафеду сабз аз давраи қадим то кунун замон расидаанд.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми телевизионии худ ба муносибати Рӯзи Парчам аз 23 ноябри соли 2010 рангҳои парчами миллиро «ифодагари роҳи таърихии халқи Тоҷикистон ва баёнгари арзишҳои фарҳанги милли ва сиёсӣ» донист ва гуфт: Ранги сурх-рамзи муборизаву ҷоннисорӣ халқ барои озодӣ ва истиклол, Ранги сафед-нишони бахту саодат, умеду орзу ва ранги сабз-нишонаи сарсабзӣву шуқӯи, сарбаландӣву хуррамӣ ва абадиёт мебошад. Дар байни парчам тасвири тоҷ ва хафт ситора чой гирифтааст, ки он ишора ба решаҳои таърихии давлатдорӣ Тоҷикистони соҳибистиклол мебошад. Парчам таърихи кухан дорад. Аз ҳамон замоне, ки таърихи тоҷикон сар шуда буд, дар он парчам ҳам ёдрас мешуд. Дар бораи истифода бурдани парчам аз тарафи аҷдодони мо дар китоби Авесто кайд карда шудааст. Аввалин парчаме, ки дар китоби Авесто кайд карда шудааст, ин Дирафши Ковиёни буд.

Дар асоси ривоятҳои қадима, ки дар Шохномаи Абулқосимӣ Фирдавсӣ оварда шудааст «Дирафши Ковиёнӣ» дар вақти шуриши эронӣҳо бо сардорӣи Коваи оҳангар ба муқобили Заҳок пайдо шудааст. Кова пешдомани чармини худро дар нӯги найза баста, бо ин парчам шуришгаронро ба пеши Фаридун, ки аз авлоди хоҳи Эрон буд овард. Ба Фаридун ин парчам писанд омад ва онро бо ситораи тиллоӣ чор шӯъдор ва сангҳои қиматбаҳо

ва се ранг-сурх, сафед, нилгун ороиш дода, номи Дирафши Ковиёнӣ номгузорӣ намуд.

Дар давраи ҳукумронии «Ахоманишинҳо» парчам шакли дигар гирифта буд. Дар ин парчам уқоби тиллоӣ дар мобайн ва аз паҳлӯҳо матоъҳои секунҷашакли сафед, сурх, сабз тасвир ёфтааст.

Сулолаи Аршакидҳо 250 ҳазор сол то солшумории мо Эронро аз ҳукумронии юнониҳо озод карда дорои парчами махсуси худ гардиданд. Парчам аз матои чоркунҷашакл иборат буда дар мобайн ситораи чоршӯъдор ва дар нӯги найза уқоби болқушода, ки дар ҷангҳо қулулаҳои тиллоӣ дорад, тасвир ёфтааст. Яъне ин дирафш дар яқҷоягӣ аз дирафши Ковиён ва Ахоманишинҳо гирифта буд.

Дар давраи сулолаи Сосониён, ки онҳо ҳудро қавми ахоманишинҳо мешумориданд, парчами ҳудро «Дирафши Ковиёнӣ интиҳоб карданд. Инчунин дар ин давра нишонаи давлатии сосониён моҳи нопурра ба ҳисоб мерафт ва то ҳоло ҳамчун аломатӣ дини ислом то ба давраи мо расидааст.

ПАРЧАМИ ДАВРАИ ХОНИГАРИИ БУХОРО

Парчами амири Бухоро матои росткунҷа, рангаш сафеду сабз, ки дар он бо арабӣ навишта шудааст «Султон-соҷаи Худо» дар тарафи дигар навишта шудааст, ки «Нест Худое чун оллоҳ ва Муҳаммад расули Худо» тасвир ёфтааст. Дар байни ин ду навиштаҷот тасвири моҳи нопурра ва ситораи 5-гӯшаи тиллоӣ ҷойгир карда шудааст. Қанорҳои ин матоъ бо нақшҳои ранги сиёҳ-ғулӯбӣ нақшу ниғор карда шудааст.

2 сентябри соли 1920 амири Бухоро аз сари ҳокимият дур карда шуда ба ҷои он Ҷумҳурияи Халқии Советии Бухоро ташкил карда шуд, ки ба таркиби он қисмҳои марказӣ, ҷануби-шарқии Тоҷикистон дохил мешуд. Нишони парчами давлатии Ҷумҳурияи Халқии Советии Бухоро аз ду матои бо ҳам часпидаи сурху сабз таркиб ёфта дар он дар мобайн расми ним моҳ ва ситораи панҷгӯша тасвир ёфтааст. Р.Х.С.Б.

14 августи 1923 қомитети иҷроияи Бухоро қарор қабул кард, ки дар парчам тағиротҳо

дароварда шаванд. Ранги сабзро бардошта, факат ранги сурхро монданд.

Аз соли 1924 то 1929 Республикаи Автономии Сотсиалистии Тоҷикистон ташкил карда шуд, ки парчами пештараро тагир дод. Парчам аз матои сурх иборат буда дар он герби Ҷумҳурии Автономии Сотсиалистии Тоҷикистон тасвир карда шуда буд. Дар дохили герб досу болга, аз канорхояш хушаи гандуму пахта тасвир ёфтааст. Дар канори герб навишта шудааст: «Пролетарҳои хамаи мамлакатҳо як шавед». Аз соли 1953-1991 парчами ҷумҳурии советии Сотсиалистии Тоҷикистон ҳамчун рамзи давлатӣ қабул карда шуд. Ин парчам аз 4 ранг иборат буда андозаи рангҳо гуногун буд. Дар болои ранги сурх, дос ва болга ва болои онҳо ситораи панҷгӯша тасвир ёфтааст.

ПАРЧАМ РАМЗИ ДАВЛАТДОРИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Парчами давлати Ҷумҳурии Тоҷикистон рамзи истиклолияти давлатӣ, иттиҳоди вайроннашавандаи коргару деҳкон ва зиёён, дӯстиву бародарии хамаи миллатҳои сокини ҷумҳури мебошад ва бо қарори Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон 24 ноябри соли 1992 қабул карда шудааст.

Парчами давлати Ҷумҳурии Тоҷикистон матои росткунҷаест, ки дар рӯи он се раҳи ранга ибто таври уфуқи ҷойгирифта қашида шудааст: раҳи боло ранги сурх дошта, паҳнои он ба раҳи сабзи поён баробар мебошад: раҳи сафеди мобайни якуним баробари паҳнои яке аз раҳҳои ранга аст.

Ранги сурх- мубориза ва ҷоннисорӣи халқ дар роҳи озодӣ ва истиклолият,

Ранги сафед- Бахту иқболи сафед, нияти неки халқамон,

Ранги сабз- саъю кӯшиш ва захираи меҳнати халқ, ки аз он кишварамон сарсабзу хуррам мешавад.

Парчами давлати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар чойҳои зайл афрохта мешавад: дар болои биноҳои қароргоҳи расмии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, судҳо, мақомоти иҷроияи маҳалло (ҳукуматҳо).

Мувофиқи амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раёсати маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Парчами давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳангоми гузаронидани маросими тантанавӣ, ки мақомоти давлатӣ мегузаронад, афрохтан мумкин аст.

ПАРЧАМ - МУҚАДДАСОТИ МИЛЛӢ

Оре, парчам ҳуд муқаддас аст. Парчам ин рамзи давлат мебошад. Аз ин сабаб парчамро муқаддасоти миллӣ гуфтаанд. Ин ҳама рамзу муқаддасот аз ҷӣ шабоҳат мегирад? Инҳама дастовардҳо аз истиқлолият вобаста аст. Шукрона мекунем ва фахр аз он дорем, ки тоҷикему соҳиби истиқлолем. Ин албатта боиси хушнудӣ аст.

Ҳудо он миллатеро сарваре дод, ки тақдираш ба дасти хеш биништ.

Ба он миллат сару қоре надорад, ки деҳқонаш барои дигарон кишт.

Тирамоҳи соли 1991 дар сарзамини мо, яъне Тоҷикистон навзоде бо номи Истиқлол чашм ба олами ҳастӣ кушод. Баъди он, ки Тоҷикистон озод гардид, соли 1992 Парчамро қабул намуд. Ва то имрӯз он тифли навзоде, ки буд устуворона қадам мезанад. Парчам низ се рангро дар бар мегирад ва ҳар гоҳе, ки ба рангҳои ӯ менигари ҳуд ба ҳуд табассум мекунӣ, аҷаб ному ранги дилфиреб дорад. Парчаму истиқлолият беихтиёр ба даст наомадаанд. Онҳо захираи хеле зиёдеро талаб карданд. Ва бо азобу машақат мо соҳиби он шудаем. Аз ҳамин хотир ба ҳама буду нобудаш шукр мекунем.

Раҳми Парвардигори мо омад,

Нури ҳақ бар диёри мо омад,

Чанги бунёдсӯзи мо бигзашт,

Сулҳу бунёдкорӣ мо омад.

Кош хама ба ин нодиртарин ганчи диёр бирасад ва то охир мисли чон онро дар калби хеш парвариш намоед. Ин хама аз мо вобаста аст. Бехуда Сарвари давлат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон нагуфтааст: Чавонон ояндаи миллатанд.

Дурахши парчамат ҷовидон бод Тоҷикистони азизам.

Алидодов Тутишо Мералишоевич – н.и.ф-м., ходими пешбари илмии Маркази омӯзишва тадбири манбаҳои барқароршавандаи энергияи Институти физикаю техникаи ба номи С.У. Умарови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон.

Ботуров Кодир - н.и.ф-м., ходими пешбари илмии Маркази омӯзишва тадбири манбаҳои барқароршавандаи энергияи Институти физикаю техникаи ба номи С.У.

Умарови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон.